

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU
50-224 Wrocław, Plac Strzelecki 25
tel.(071) 323 63 80, fax (071)323 63 98
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 411-9/15/ZK /9

Wrocław, 21 grudnia 2015 r.

DECYZJA nr RWR 23/2015

I. Na podstawie art. 10 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 4 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu przeciwko Gminie Trzciel,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się praktykę Gminy Trzciel polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnych rynkach usług cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Trzcielu, Brójcach, Chociszewie, Lutolu Mokrym, Lutolu Suchym, Sierczu, Starym Dworze, poprzez narzucanie nieuczciwych cen, w następstwie pobierania opłat za:

zezwolenie na postawienie nagrobka – grób dziecka do 6 lat lub jednournowy – 50 zł,

zezwolenie na postawienie nagrobka – grób pojedynczy lub wielournowy – 100 zł,

zezwolenie na postawienie nagrobka – grób podwójny – 190 zł,

zezwolenie na postawienie grobowca – 257 zł,

na podstawie Uchwały Nr IV/22/2015 Rady Miejskiej w Trzcielu z dnia 29 stycznia 2015 roku w sprawie opłat cmentarnych, pomimo wcześniejszego pobierania również ryczałtowych opłat za wykupienie miejsca pochówku, za praktykę ograniczającą konkurencję, o której stanowi art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 powołanej wyżej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.) w związku z art. 80 tej ustawy oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów postanawia się obciążyć kosztami przeprowadzonego postępowania i zobowiązać Gminę Trzciel do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 20,60 zł (słownie dwadzieścia złote 60/100) w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

1. Prezes UOKiK, zwany również „Prezesem Urzędu” lub „organem antymonopolowym”, przeprowadził z urzędu pod sygn. akt RWR 400-5/15/ZK postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie przez Gminę Trzciel przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, w wyniku nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku usług cmentarnych na terenie cmentarzy komunalnych położonych na terenie Gminy, poprzez narzucanie nieuczciwych cen, w następstwie pobierania opłat za pozwolenie na postawienie nagrobka, oraz opłaty eksploatacyjnej pomimo wcześniejszego pobierania również opłat za wykupienie miejsca na 20 lat, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

1.2. Mając na uwadze wyniki postępowania wyjaśniającego, organ antymonopolowy postanowieniem nr RWR 80/2015 z dnia 21 kwietnia 2015 r., wszczął z urzędu przeciwko Gminie postępowanie antymonopolowe pod zarzutem nadużywania przez Gminę Trzciel pozycji dominującej na lokalnym rynku usług cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Gminie Trzciel, poprzez narzucanie nieuczciwych cen, w następstwie pobierania opłat za:
zezwolenie na postawienie nagrobka – grób dziecka do 6 lat lub jednournowy – 50 zł,
zezwolenie na postawienie nagrobka – grób pojedynczy lub wielournowy – 100 zł,
zezwolenie na postawienie nagrobka – grób podwójny – 190 zł,
zezwolenie na postawienie grobowca – 257 zł,
na podstawie Uchwały Nr IV/22/2015 Rady Miejskiej w Trzcielu z dnia 29 stycznia 2015 roku w sprawie opłat cmentarnych, pomimo wcześniejszego pobierania również ryczałtowych opłat za wykupienie miejsca pochówku, co stanowi naruszenie art. 9 ust. 2 pkt 1 powołanej wyżej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie w pkt II postanowienia nr RWR 80/2015 organ antymonopolowy zaliczył w poczet dowodów część informacji zebranych w toku postępowania wyjaśniającego, prowadzonego pod sygn. akt RWR 400-5/15/ZK.

dowód: postanowienie Nr RWR 80/2015: k. 1-2

1.4. W odpowiedzi na stawiane zarzuty Gmina w piśmie z dnia 6 maja 2015 r. nie zgodziła się z postawionym jej zarzutem i wniosła o umorzenie postępowania w sprawie. Podała, że wysokość i zakres opłat cmentarnych ustalony został Uchwałą Nr IV/22/2015 Rady Miejskiej w Trzcielu i do regulacji tej uchwały nie wniósł zastrzeżeń nadzór sprawowany przez Wojewodę Lubuskiego. Gmina podała, że wpływy z opłat cmentarnych, które stanowią jedyne źródło przychodów Gminy z tytułu prowadzenia cmentarzy komunalnych stanowią zaledwie 58,2% kosztów utrzymania i obsługi tych cmentarzy w Gminie. W tej sytuacji zarzut podejrzenia nadużywania pozycji dominującej jest wręcz kuriozalny, gdyż Gmina z innych swoich przychodów zmuszona jest pokrywać prawie połowę kosztów utrzymania cmentarzy komunalnych. Gmina podniosła, że kwestionowana pozycja 12 i 13 cennika opłat cmentarnych stosowana jest również przez innych zarządców cmentarzy komunalnych w kraju i jej pobieranie jest uzasadnione koniecznością wykonania przez urzędnika Gminy nadzorującego cmentarze komunalne dodatkowych czynności w postaci:

- przyjęcia zgłoszenia, sprawdzenia uprawnień do realizacji nagrobka, zapoznanie się z zakresem zamierzonej budowy,
- wyjazdem na teren danego cmentarza, ustaleniem lokalizacji grobu i oddziaływania zamierzonej budowy na sąsiednie groby;

- po wykonaniu budowy nagrobka kolejny wyjazd w celu sprawdzenia zgodności wykonania z projektem, uprzątnięcia terenu w/w budowy, stanu grobów sąsiednich.

Są to zdaniem Gminy czynności, które nie mieszczą się i nie występują w toku bieżących działań eksploatacyjnych, tak samo jak w każdej dziedzinie życia rozdziela się eksploatację od inwestycji. Twierdzenie, że skoro Gmina pobiera opłatę eksploatacyjną to podejrzane jest pobieranie dodatkowej opłaty za zezwolenie na postawienie nagrobka, nie znajduje żadnych racjonalnych ani prawnych podstaw.

dowód: pismo Gminy z 6.05.2015r.: k. 32-33;

2. Przeprowadzone przez organ antymonopolowy postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie następującego stanu faktycznego:

Na terenie Gminy Trzciel znajdują się następujące cmentarze komunalne: cmentarz komunalny w Brójcach, Chociszewie, Lutolu Mokrym, Lutolu Suchym, Sierczu, Starym Dworze oraz Trzcielu.

Opis cmentarzy zawiera poniższa tabela:

Lp	Położenie cmentarza	Nr działki	Powierzchnia	Liczba grobów	Liczba pochowanych	Liczba grobów nieopłaconych
1	Trzciel	283	0,546 ha	563	744	Brak danych
2	Lutol Mokry	153/1	0,13 ha	167	203	120
3	Chociszewo	266	0,24 ha	237	338	147
4	Siercz	220	0,39 ha	150	203	81
5	Lutol Suchy	352	0,38 ha	196	279	93
6	Stary Dwór	189/6; 190	0,45 ha	366	478	252
7	Brójce	3	0,4444 ha	417	688	Brak danych

dowód: pismo Gminy z 11.02.2015r.: k. 19-20;

Właścicielem i zarządcą wszystkich cmentarzy komunalnych w Gminie jest Gmina Trzciel. Zarząd na cmentarzach komunalnych sprawowany jest na podstawie art. 7 ust. 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej i art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Obowiązującymi aktami prawa miejscowego regulującymi sprawowanie zarządu nad cmentarzami komunalnymi w Gminie są: Zarządzenie nr 319/2014 Burmistrza Trzciela z dnia 14 marca 2014 r. w sprawie ustalenia regulaminu cmentarzy komunalnych w Gminie Trzciel, którego załącznik stanowi Regulamin cmentarzy komunalnych w Gminie Trzciel oraz Uchwała Nr IV/22/2015 Rady Miejskiej w Trzciel z dnia 29 stycznia 2015 r. w sprawie opłat cmentarnych.

dowód: pismo Gminy z 11.02.2015r.: k. 19-20;

Zgodnie z Regulaminem cmentarzy komunalnych w Gminie Trzciel, administratorem cmentarzy jest Urząd Miejski w Trzciel. Wszystkie osoby i podmioty korzystające z cmentarzy komunalnych zobowiązane są do uiszczania opłaty według obowiązującego cennika opłat cmentarnych ustalonych zarządzeniem Burmistrza Trzciela. Cennik ten jest

dostępny w Urzędzie Miejskim w Trzcielu oraz na stronie internetowej administratora. Do obowiązków administratora cmentarzy należy m.in.:

- wskazanie miejsca pochówku na cmentarzu, według bieżącej kolejności, na kwaterach aktualnie użytkowanych;
- dokonywanie na wniosek osób zainteresowanych rezerwacji miejsc na cmentarzu i prowadzenia właściwej w tej sprawie dokumentacji;
- bieżącego utrzymania cmentarzy tj. wywóz śmieci, utrzymanie porządku w alejach, utrzymanie terenów zielonych, zapewnienie ciągłego dopływu wody do punktów czerpalnych na cmentarzu (za wyjątkiem okresu zimowego);
- dokonywanie bieżących napraw ogrodzeń i innych urządzeń cmentarnych;
- prowadzenie ksiąg cmentarnych,
- wydawanie zezwoleń na ustawianie pomników nagrobków i budowę grobowców na cmentarzu,
- wydawania zezwoleń na ustawianie tablic reklamowych firm oferujących usługi pogrzebowe.

Prawo do miejsca cmentarnego (lub jego rezerwacji) i do nienaruszalności istnienia grobu powstaje po uiszczeniu stosownej opłaty. Opłatę uiszcza się na okres 20 lat. W przypadku nie wniesienia opłaty na następne 20 lat, grób kwalifikuje się do likwidacji a miejsce pozostaje do dyspozycji administratora. Utrzymanie grobów oraz powierzchni pozostającej w bezpośrednim sąsiedztwie, a także utrzymanie i oznakowanie zarezerwowanych pól grzebalnych w należyтым porządku, należy odpowiednio do osoby uprawnionej do pochowania zwłok lub osoby, która dokonała rezerwacji miejsca. Wszelkie prace ziemne, kamieniarskie, budowlane związane z budową, remontem, naprawą lub zmianą pomnika – nagrobka a także remont nawierzchni wokół nagrobka mogą być dokonywane wyłącznie przez posiadacza, dysponenta lub upoważnionego przez niego podmiotu na podstawie udzielonego pełnomocnictwa lub umowy, po uiszczeniu stosownej opłaty zgodnie z obowiązującym cennikiem. Po zakończeniu robót wykonawca jest zobowiązany do uprzątnięcia terenu, wywozu ziemi i gruzu oraz innych materiałów pozostałych po robotach budowlanych z terenu cmentarza, a także naprawienia wszelkich powstałych w wyniku prac szkód.

dowód: Zarządzenie nr 319/2014 Burmistrza Trzciela z dnia 14 marca 2014 roku w sprawie ustalenia regulaminu cmentarzy komunalnych w Gminie Trzciel wraz z Regulaminem cmentarzy komunalnych w Gminie Trzciel: k. 21-25;

Z obowiązującego na terenie Gminy cennika opłat cmentarnych wynika natomiast, iż w Gminie obowiązują następujące opłaty:

1. wykup miejsca na 20 lat i za następne 20 lat – grób ziemny pojedynczy lub piętrowy, grób ziemny wielournowy – 190 zł;
2. wykup miejsca na 20 lat i za następne 20 lat – grób ziemny pojedynczy lub piętrowy dla dziecka do 6 lat, grób ziemny jednournowy – 89 zł;
3. wykup miejsca na 20 lat i następne 20 lat – grób ziemny podwójny lub piętrowy – 380 zł;
4. wykup miejsca – grób murowany pojedynczy lub piętrowy, grób murowany wielournowy – 950 zł;
5. wykup miejsca – grób murowany jednournowy 445 zł;
6. wykup miejsca – grób murowany podwójny (rodzinny) lub piętrowy - 1900 zł;
7. wykup miejsca – grobowiec 3 800 zł.
8. opłata eksploatacyjna na 20 lat (korzystanie z wody, utrzymanie porządku i czystości, wywóz nieczystości stałych, energia elektryczna itp.) dla każdego rodzaju grobu – 318 zł;

9. opłata za zezwolenie na postawienie nagrobka – grób dziecka od 6 lat lub jednournowy – 50 zł
10. opłata za zezwolenie na postawienie nagrobka – grób pojedynczy lub wielournowy – 100 zł;
11. opłata za zezwolenie na postawienie nagrobka – grób podwójny 190 zł;
12. opłata za zezwolenie na postawienie grobowca – 257 zł.

dowód: Uchwała Nr IV/22/2015 Rady Miejskiej w Trzcielu z dnia 29 stycznia 2015 roku: k. 21;

W toku postępowania Gmina Trzciel wyjaśniła, że opłata za pozwolenie na postawienie nagrobka stanowi dodatkową rekompensatę kosztów utrzymania cmentarzy komunalnych wskazanych w § 7 ust. 1 pkt 1 – 3 Regulaminu cmentarzy komunalnych w Gminie Trzciel. Opłata eksploatacyjna za 20 lat uiszczana jest zaś z chwilą dokonania pochówku i powstania grobu. Zgodnie z przedłożonymi wyjaśnieniami stanowi ona również rekompensatę kosztów utrzymania cmentarzy komunalnych wskazanych w § 7 ust. 1 pkt 1 – 3 Regulaminu cmentarzy komunalnych w Gminie Trzciel.

dowód: pismo Gminy z 11.02.2015r.: k. 19-20,

Z powyższych wyjaśnień oraz przedłożonych dokumentów wynika, że zarówno opłaty z tytułu zezwolenia na postawienie nagrobka, jak i opłata eksploatacyjna na 20 lat pobierane są na pokrycie tożsamyh kosztów utrzymania cmentarzy komunalnych w Gminie, to jest kosztów:

- bieżącego utrzymania cmentarza: wywóz śmieci, utrzymanie porządku w alejach, utrzymanie terenów zielonych, zapewnienie ciągłego dopływu wody do punktów czerpalnych na cmentarzu (za wyjątkiem okresu zimowego);
- bieżącego utrzymania kaplic cmentarnych;
- bieżących napraw ogrodzeń i innych urządzeń cmentarnych.

Wpływy z opłat cmentarnych wg danych z lat 2011 – 2014 stanowią 58,5 % kosztów utrzymania i obsługi cmentarzy ponoszonych przez Gminę Trzciel.

dowód: pismo Gminy z 11.02.2015r.: k. 19-20, zestawienia stanów kont – subsyntetyczne za lata 2011-2014: k. 26 – 29;

Zgodnie z przedłożonym w toku postępowania zestawieniem opłat za zezwolenie na postawienie nagrobka pobranych przez Gminę w latach 2012 – 2015, opłaty te zostały pobrane na łączną kwotę 1 047,13 zł Opłaty te pobierane były w poszczególnych latach w wysokości przedstawionej w poniższej tabeli.

Rok	Rodzaj grobu	Kwota	Suma
2012	brak	0	0
2013	pojedynczy	90,85	454,25
	pojedynczy	90,85	
	pojedynczy	90,85	
	podwójny	181,70	
2014	pojedynczy	98,22	392,88
	pojedynczy	98,22	
	pojedynczy	98,22	
	pojedynczy	98,22	

2015	pojedynczy	100,00	200,00
	pojedynczy	100,00	
Razem			1 047,13

dowód: pismo Gminy z 6.05.2015r.: k. 32-33, zestawienie pobranych opłat: k. 35;

W toku postępowania Gmina przedstawiła również kalkulację stawek opłat cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Gminie Trzciel na rok 2015

Kalkulacja stawek opłat cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Gminie Trzciel na rok 2015 (na podstawie danych z roku 2014)

Lp.	Czynność	Obowiązująca stawka brutto w zł w 2014 roku*	Ilość opłat w 2014 roku	Przychód w 2014 roku	% udziału w pokryciu kosztów utrzymania cmentarzy w 2014 roku	Proponowana stawka brutto w zł w 2015 roku	Ilość opłat w 2015 roku (prognoza)	Przychód w 2015 roku (planowany)	% udziału w pokryciu kosztów utrzymania cmentarzy w 2015 roku
1	Wykup miejsca na 20 lat i za następne 20 lat – grób ziemny pojedynczy lub piętrowy, grób ziemny wielournowy	185,50	83	15 229,58	27,03	190,00	83	15 770,00	18,94
2	Wykup miejsca na 20 lat i za następne 20 lat – grób ziemny pojedynczy lub piętrowy dla dziecka do 6 lat, grób ziemny jednournowy	87,30	3	261,90	0,46	89,00	3	267,00	0,32
3	Wykup miejsca na 20 lat i za następne 20 lat – grób ziemny podwójny lub piętrowy	376,46	13	4 893,98	8,69	380,00	13	4 940,00	5,93
4	Wykup miejsca – grób mурowany pojedynczy lub piętrowy, grób mурowany wielournowy	-	-	-	-	950,00 ²	-	-	-
5	Wykup miejsca – grób mурowany jednoournowy	-	-	-	-	445,00 ²	-	-	-
6	Wykup miejsca – grób mурowany podwójny (rodzinny) lub piętrowy	-	-	-	-	1900,00 ²	-	-	-
7	Wykup miejsca – grobowiec	-	-	-	-	3800,00 ²	-	-	-
8	Rezerwacja miejsca do pochówku - pojedyncze	185,50	10	1 841,09	3,27	190,00 ¹	10	1 900,00	2,28
9	Rezerwacja miejsca do	376,46	-	-	-	380,00 ¹	-	-	-

	pochówku - podwójne												
	Opłata eksploatacyjna na 20 lat (korzystanie z wody, utrzymanie porządku i czystości, wywóz nieczystości stałych, energia elektryczna itp.) dla każdego rodzaju grobu	311,00	104	32 110,70	57,00	318,00	104	33 072,00	39,72				
11	Udostępnienie kaplicy	60,02	4	231,08	0,41	61,00	4	244,00	0,29				
12	Opłata za zezwolenie na postawienie nagrobka – grób dziecka do 6 lat lub jednournowy	49,10	-	-	-	50,00	-	-	-				
13	Opłata za zezwolenie na postawienie nagrobka - grób pojedynczy lub wielurnowy	98,22	3	294,66	0,52	100,00	3	300,00	0,36				
14	Opłata za zezwolenie na postawienie nagrobka - grób podwójny	185,50	-	-	-	190,00	-	-	-				
15	Opłata za zezwolenie na postawienie grobowca	250,98	-	-	-	257,00	-	-	-				
16	Opłata za zezwolenie na roboty brukarskie	38,20	4	152,18	0,27	39,00	4	156,00	0,19				
17	Opłata za zezwolenie na roboty renowacyjno - konserwatorskie	38,20	-	-	-	39,00	-	-	-				
18	Opłata za wjazd na teren cmentarza pojazdami o ładowności do 3,5 t	10,92	5	54,60	0,10	11,00	5	55,00	0,07				
19	Opłata za wjazd na teren cmentarza pojazdami o ładowności powyżej 3,5t	21,84	1	20,20	0,04	22,00	1	22,00	0,03				

¹ Opłata dotyczy rezerwacji miejsca do pochówku – opłata bezwrotna na okres 20 lat (przed pochówkiem należy wnieść opłatę na 20 lat)		RAZEM	55 089,97	97,80		RAZEM	56 726,00	68,13
---	--	-------	-----------	-------	--	-------	-----------	-------

² Opłata jednorazowa

* Na początku roku 2014 część opłat wniesiono na podstawie stawek obowiązujących w 2013 roku – zmiana cennika nastąpiła w dniu 27.02.2014.

dowód: pismo Gminy z 17.08.2015r.: k. 60, Kalkulacja stawek opłat cmentarnych: k. 61-63;

Z powyższej tabeli wynika m.in., że opłaty pobrane przez Gminę w 2014 r. z tytułu zezwolenia na postawienie nagrobków stanowiły 0,52 % udziału w pokryciu kosztów utrzymania cmentarzy w tym roku. Wzrost opłat pobieranych z tego tytułu w 2015 r. był niewielki. Jednocześnie, według przedstawionych prognoz, przychód z tego tytułu nie zapewni pokrycie kosztów utrzymania cmentarzy w takim stopniu, jak w 2014 roku (0,36%). Z przedstawionych danych wynika także, że zarówno w 2014 r., jak i w prognozach na 2015 r. Gmina przewidziała pozyskanie dochodów jedynie z tytułu opłaty za zezwolenie na postawienie nagrobka – grób pojedynczy lub murowany, nie zaś z tytułu opłat związanych z postawieniem innego rodzaju nagrobków.

dowód: Kalkulacja stawek opłat cmentarnych: k. 61-63;

Gmina podała również, że zarządzanie cmentarzami komunalnymi przejęła w lutym 2014 r., po ponad 20 letnim zarządzaniu przez podmioty zewnętrzne. Po dokonaniu inwentaryzacji cmentarzy okazała się, że blisko połowa grobów posiada status nieopłaconego (nie wznowiono opłaty za groby, w których pochówki dokonano przez ponad 20 laty). Firmy zarządzające nie egzekwowały zaległych opłat, skupiając się na pobieraniu opłat związanych z bieżącymi pochówkami. Pod koniec września 2014 r. zwrócono się z prośbą do mieszkańców o uporządkowanie spraw związanych z grobami, którymi się opiekują, to jest podjęcie decyzji o ekshumacjach i przenosinach zwłok i szczątków do wspólnych grobów, likwidacji grobów, wznowieniu grobów na kolejne 20 lat za groby nieopłacone. W ten sposób w ostatnim kwartale 2014 r. uzyskano z tego tytułu kwotę 39 103,52 zł, która stanowi ponad 69 % kwoty uzyskanej z tytułu opłat cmentarnych za cały 2014 r. dlatego też przychód z tytułu opłat cmentarnych w 2014 r. stanowi aż 97,80% udziału w pokryciu kosztów utrzymania cmentarzy w 2014 r. Gmina dodała, że dzięki powyższym działaniom na 2015 r. możliwe było zaplanowanie szeregu inwestycji, prac remontowych i konserwacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie poziomu wizualnego i funkcjonalnego cmentarzy, zgodnego z oczekiwaniami mieszkańców.

dowód: pismo Gminy z 17.08.2015r.: k. 60, pismo o tytule opis stanu faktycznego: k. 66;

W toku postępowania przeprowadzono badanie rynku, którym objęto gminy ościenne do Gminy Trzciel. Z nadesłanych odpowiedzi wynika, że:

- w przypadku Gminy Rzepin nie są pobierane opłaty za postawienie nagrobka, pobierana jest zaś opłata cmentarna związana z korzystaniem z wody i wywozem nieczystości z cmentarza oraz opłata za zakup miejsca na pochówek na określoną liczbę lat;
- w przypadku Gminy Ośno Lubuskie nie są pobierane opłaty z tytułu zezwolenie na postawienie nagrobka, jednocześnie pobierana jest jednorazowa opłata za usługi (woda, wywóz nieczystości, wjazdy celem postawienia pomnika itp.) oraz opłata za miejsce na cmentarzu na 20 lat;
- w przypadku Gminy Sulechów pobierane są „opłata za rezerwację miejsca pod grób na określony czas, opłata za budowę pomnika nagrobnego lub grobowca, jak i opłata dodatkowa na pokrycie kosztów utrzymania cmentarzy i urządzeń cmentarnych, uiszczana przy każdym pogrzebie. Zarządca cmentarzy wyjaśnił, że wprowadzenie odrębnych opłat za wykup miejsca oraz opłaty dodatkowej pobieranej na pokrycie kosztów utrzymania cmentarzy i urządzeń cmentarnych jest przede wszystkim korzystniejsza dla konsumenta. W przypadku połączenia tej opłaty dodatkowej w jedną opłatę za grób, klient ponownie po 20 latach ponosiłby wyższą opłatę prolongacyjną, gdzie najwięcej kosztów generowanych jest w roku wykonania usługi pogrzebowej. Koszty te obejmują m.in. wyznaczenie miejsca, dokonanie czynności

rejestracyjnych, nadzór nad prawidłowością wykonania usług. Sama ceremonia pogrzebowa generuje więcej kosztów związanych z wywozem nieczystości niż analogiczne koszty ponoszone w kolejnych latach. Gmina ta pobiera opłaty za miejsce na cmentarzu na okres 20 lat;

- w przypadku Gminy Krosno Odrzańskie przez zarządcę cmentarza pobierana jest zarówno opłata za ustawienie pomnika i grobowca, jak i opłata eksploatacyjna. Ponadto pobierana jest również opłata za wykup miejsca pod grób na 20 lat. Opłata eksploatacyjna pokrywa koszty utrzymania całej infrastruktury cmentarza, to jest udostępniania wody, wywóz nieczystości utrzymanie cmentarza w czystości i porządku, prowadzenia ksiąg cmentarnych oraz obsługi elektronicznej ewidencji cmentarna. Zdaniem zarządcy jest ona niezbędna do prawidłowego funkcjonowania, utrzymania i rozbudowy cmentarza.

- w przypadku Gminy Świebodzin poza opłatami za wykup miejsca pod grób stosowane są opłaty związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem cmentarza. Gmina wskazała, że podyktowane to jest wydatkami ponoszonymi przez Gminę na utrzymanie i funkcjonowanie cmentarzy, które przewyższają dochody osiągane z pobieranych opłat.

- w przypadku Gminy Nowa Sól oprócz opłaty z tytułu za miejsce pod grób pobierane są również opłaty za utrzymanie cmentarzy – uiszczane przy dokonywaniu pochówku.

dowód: pismo Urzędu Miejskiego w Rzepinie z dnia 4 lutego 2015 r. wraz z załącznikiem, pismo Gminy Ośno Lubuskie z dnia 3 lutego 2015 r. wraz z załącznikami, pismo Sulechowskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego SuPeKom sp. z o.o. w Sulechowie z dnia 6 lutego 2015 r. wraz z załącznikiem, pismo Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krośnie Odrzańskim z dnia 5 lutego 2015 r. wraz z załącznikami, pismo Urzędu Miejskiego w Świebodzinie z dnia 12 lutego 2015 r., pismo Urzędu Miejskiego w Nowej Soli z dnia 11 lutego 2015 r. wraz z załącznikiem, pismo Gminy Trzciel z dnia 11 lutego 2015 r. wraz z załącznikami, pismo Zakładu Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Skwierzynie z dnia 6 lutego 2015 r., pismo Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Strzelcach Krajeńskich z dnia 12 lutego 2015 r.: k. 4-18;

Zgodnie z dokumentami przedłożonymi przez Gminę w toku postępowania opłaty z tytułu zezwolenia na postawienie nagrobka pobierane są również na cmentarzach komunalnych z Starogardzie Gdańskim, Opolu, Skwierzynie, Międzyrzeczu.

dowód: załączniki do pisma Gminy z 6.05.2015r.: k. 47-57;

3. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, organ ochrony konkurencji i konsumentów zważył, co następuje :

3.1. Określenie zarzutu.

Gminie postawiony został zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku usług cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Gminie Trzciel, poprzez narzucanie nieuczciwych cen, w następstwie pobierania opłat za:

zezwozenie na postawienie nagrobka – grób dziecka do 6 lat lub jednournowy – 50 zł,

zezwozenie na postawienie nagrobka – grób pojedynczy lub wielournowy – 100 zł,

zezwozenie na postawienie nagrobka – grób podwójny – 190 zł,

zezwozenie na postawienie grobowca – 257 zł,

na podstawie Uchwały Nr IV/22/2015 Rady Miejskiej w Trzcielu z dnia 29 stycznia 2015 roku w sprawie opłat cmentarnych, pomimo wcześniejszego pobierania również ryczałtowych opłat za wykupienie miejsca pochówku, za praktykę ograniczającą konkurencję, o której stanowi art. 9 ust. 2 pkt 1 powołanej wyżej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

3.2. Naruszenie interesu publicznoprawnego

Analiza przesłanek zastosowania w sprawie przepisu art. 9 ust. 2 pkt 1 musi być poprzedzona rozważeniem w pierwszej kolejności kwestii, czy w sprawie niniejszej naruszony został interes publiczny. Zgodnie bowiem z opisanym w art. 1 ust. 1 celem ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, „ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów”. Przesłanka „interesu publicznego” została powiązana przez ustawodawcę z funkcją „ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów”. Ustalenie istnienia interesu publicznego stanowi przesłankę zastosowania co do zasady przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów do konkretnego stanu faktycznego.

Nie każde naruszenie prawa w stosunkach cywilno-prawnych kwalifikuje sprawę do postępowania w trybie ww. ustawy. Odmienne niż to ma miejsce w postępowaniu cywilnym ukierunkowanym na ochronę praw podmiotowych stron, postępowanie w trybie ustawy antymonopolowej ma za swój przedmiot ochronę interesu publicznoprawnego, a więc ma to miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, bądź gdy wywołują one inne niekorzystne zjawiska na rynku wymagające ingerencji ze strony organów działających w trybie tej ustawy.

W niniejszej sprawie postępowanie dotyczy powszechnego pobierania opłat za pozwolenie na postawienie nagrobków na cmentarzach komunalnych w Gminie Trzciel. Powyższe działanie Gminy, mające swoje źródło w Uchwale Nr IV/22/2015 Rady Miejskiej w Trzciel z dnia 29 stycznia 2015 roku, narusza potencjalnie interesy nieoznaczonego kręgu adresatów – tj. osób, które uiszczyły już przedmiotowe opłaty lub też mogących uiszczyć takie opłaty w przyszłości. Działania Gminy dotyczą potencjalnie wszystkich jej mieszkańców. Oznacza to, iż do prowadzonej przed Prezesem Urzędu sprawy mają zastosowanie przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wobec powyższego, niniejsze postępowanie antymonopolowe niewątpliwie toczy się w interesie publicznym a nie w indywidualnym.

Dlatego Prezes Urzędu przeciwdziałając ograniczaniu, eliminowaniu bądź zniekształcaniu konkurencji, podejmując interwencję w niniejszej sprawie, wypełnia cel art. 1 ust. 1 ustawy.

3.3. Status przedsiębiorcy

Przedmiotem niniejszego postępowania są praktyki dotyczące nadużywania pozycji dominującej przez przedsiębiorcę (art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Definicja legalna pojęcia „przedsiębiorca” zawarta jest w art. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ilekroć w ww. ustawie jest mowa o przedsiębiorcy - rozumie się przez to m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej a także osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, między innymi w zakresie cmentarzy gminnych, należy do zadań własnych Gminy, określonych w art. 7 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U z 2015 r., poz. 1515). Zarówno orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jak i doktryna zgodnie uznają, że do działalności publicznej gminy w zakresie zaspokajania potrzeb wspólnoty, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym - o ile wywołuje skutki praktyk monopolistycznych - ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma zastosowanie. W konsekwencji należy przyjąć, że gmina – jako osoba prawna - posiada status przedsiębiorcy w

rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, gdyż organizuje i świadczy usługi o charakterze użyteczności publicznej w zakresie utrzymania cmentarzy komunalnych.

W tym stanie rzeczy należy uznać Gminę Trzciel za przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3.4. Rynek właściwy

Ponieważ zachowania przedsiębiorców odbywają się w strukturze rynkowej, dlatego pierwszorzędne znaczenie ma określenie rynku właściwego w sprawie.

Art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów rynek właściwy definiuje jako rynek towarów, które ze względu na swe przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na rodzaj oraz właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Kierując się tymi kryteriami, zgodnie z ukształtowanymi poglądami doktryny i orzecznictwem, rynek właściwy wyznacza :

A) rynek w ujęciu produktowym (towar) i B) rynek w ujęciu geograficznym (terytorium).

Ad. A) Rynek w ujęciu produktowym

Rynek w ujęciu produktowym obejmuje te wszystkie usługi, które są uznawane przez konsumentów za wzajemnie wymienne lub substytucyjne ze względu na ich właściwości, ceny i przeznaczenie. Kryteria ustalania rynku właściwego muszą wynikać z obiektywnych parametrów towarów, mających zasadniczy wpływ na ich zakup przez nabywców. W każdej sprawie są nimi przede wszystkim przeznaczenie i parametry użytkowe. Cechy te pozwalają nabywcom łatwo identyfikować towary, odróżniać od siebie i ewentualnie traktować jako bliskie substytuty. Podkreślenia wymaga, iż towarem w ujęciu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów są również usługi (art. 4 pkt 7 ustawy).

Określenie rynku właściwego w sprawie wymaga jednak wcześniejszego odniesienia się do rodzaju usług związanych z chowaniem zmarłych.

Usługi związane z chowaniem zmarłych dzielą się co do zasady na :

a) Usługi cmentarne związane z utrzymaniem cmentarza komunalnego i zarządzania nim; czynności zarządcy cmentarza wynikają z przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jednolity Dz. U. 2011 r. Nr 118 poz. 687 ze zm.) oraz aktów wykonawczych do ustawy, w szczególności zaś rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 1 sierpnia 2001 r. w sprawie sposobu prowadzenia ewidencji grobów (Dz. U. Nr 90, poz. 1013 ze zm.), rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. Nr 153, poz. 1783 ze zm.). Ich celem jest utrzymanie cmentarzy i zarządzanie nimi (art. 2 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych). Obejmują takie działania jak utrzymanie i wyposażenie cmentarza w urządzenia cmentarne, utrzymanie cmentarza jako terenu zielonego, utrzymanie na nim ładu i porządku, urządzenie cmentarza według planu zagospodarowania, nadzór nad korzystaniem z cmentarza, w tym zakładanie grobów, pochówkiem i ekshumacją. Rynek usług cmentarnych co do zasady nie jest rynkiem konkurencyjnym;

b) Usługi pogrzebowe związane z chowaniem zmarłych; składają się na nie m.in. przygotowanie zwłok do pochówku, przygotowanie miejsca pochówku, wykopanie grobu, transport i pochówek zwłok z asystą pogrzebową, uformowania grobu, ekshumacja zwłok i szczątków ludzkich, usługa spopielenia zwłok, murowanie komór grobowych; rynek usług pogrzebowych jest w pełni rynkiem konkurencyjnym.

Powyższy podział znajduje swoje pełne odzwierciedlenie w orzecznictwie organów antymonopolowych administracyjnych i sądowych (vide : wyrok Sądu Antymonopolowego z 14.06.1995 r., sygn. akt XVII Amr 11/95; wyrok Sądu Antymonopolowego z 14.07.1999 r. sygn. akt XVII Ama 28/99; wyrok Sądu Antymonopolowego z 25.09.2000 r. sygn. akt XVII Ama 76/99; wyrok Sądu Antymonopolowego z 28.01.2002 r. sygn. akt XVII Ama 28/01 i in.).

Poddane ocenie zachowanie Gminy w niniejszym postępowaniu dotyczy jej funkcjonowania na rynku organizacji usług cmentarnych. Rynek ten obejmuje takie zasadnicze kategorie jak :

- określenie wysokości lub zasad ustalania i poboru opłat cmentarnych i innych warunków korzystania z cmentarza komunalnego,
- wybór formy zarządzania nim (bezpośrednio, za pomocą własnej jednostki organizacyjnej, czy też na zasadzie wyboru innego zarządcy),
- nadzór nad wykonaniem zarządu przez wybranego przez Gminę zarządcę,
- inne.

Na rynku tym posiada on monopol prawny i nie spotyka się z konkurencją. Ponieważ pobierane opłaty dotyczą kwestii związanych z utrzymaniem cmentarza oraz ich infrastruktury, a więc usług zaliczanych do kategorii usług cmentarnych, rynkiem właściwym w ujęciu produktowym jest w sprawie niniejszej rynek usług cmentarnych.

Ad. B) Rynek w ujęciu geograficznym.

Niezbędnym elementem rynku właściwego jest jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów są jednakowe dla wszystkich konkurentów. Stosownie do ustalonego orzecznictwa antymonopolowego rynek usług cmentarnych w wymiarze geograficznym ma charakter lokalny i jest ograniczony do terenu określonego cmentarza.

W wyroku z dnia 21 stycznia 1998 r. Sąd Antymonopolowy (obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) stwierdził, iż „*pod względem terytorialnym rynek usług cmentarnych należy zaliczyć do rynku lokalnego. Przynajmniej zasadniczo usługi cmentarne zaspokajają potrzeby społeczności lokalnej*” (wyrok z dnia 21 stycznia 1998 r., sygn. akt XVII Ama 51/97). W cytowanym wyroku Sąd stwierdził również, iż „*w świetle doświadczenia życiowego o wyborze cmentarza, jako miejsca pochówku, w niewielkim stopniu decydują elementy konkurencji pomiędzy administratorami poszczególnych cmentarzy. Wybór cmentarza jest w zasadniczej mierze determinowany szczególnymi względami – wolą osoby zmarłej, wyznaniowym charakterem cmentarza, istnieniem grobów osób bliskich, prestiżem cmentarza itp. Zatem za lokalny rynek usług cmentarnych należy zasadniczo uznać obszar danego cmentarza. Przedsiębiorca pełniący tam na zasadzie wyłączności, funkcję administratora, jako niespotykający się z konkurencją innego przedsiębiorcy, posiada pozycję monopolistyczną*” (por. również wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 23 kwietnia 2001 r., sygn. akt XVII Ama 49/00).

Z uwagi na to, iż na terenie Gminy Trzciel występuje siedem cmentarzy komunalnych – (tj. w Trzcielu, Brójcach, Chociszewie, Lutolu Mokrym, Lutolu Suchym, Sierczu, Starym Dworze)

na których zarząd sprawuje Gmina – należało uznać, iż w sprawie występuje siedem lokalnych rynków właściwych, tj. za rynki w ujęciu geograficznym uznać należy poszczególne ww. cmentarze komunalne położone w Gminie Trzciel, tj. cmentarz w Trzciel, Brójcach, Chociszewie, Lutolu Mokrym, Lutolu Suchym, Sierczu, Starym Dworze (rynek geograficzny).

A zatem rynkiem właściwym w niniejszej sprawie, są poszczególne lokalne rynki usług cmentarnych świadczonych na cmentarzach komunalnych w Trzciel, Brójcach, Chociszewie, Lutolu Mokrym, Lutolu Suchym, Sierczu, Starym Dworze – wszystkie położone w Gminie Trzciel.

W tym miejscu należy podnieść, iż w postanowieniu o wszczęciu postępowania w niniejszej sprawie rynek właściwy został określony od strony geograficznej jako rynek lokalny cmentarzy komunalnych położonych w Gminie Trzciel, a w sentencji decyzji wskazano na poszczególne rynki lokalne zawężone do tereny poszczególnych cmentarzy. Prezes Urzędu pragnie wskazać, iż stosownie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2004 r. (Sygn. akt III SK 32/04, LEX nr 440864.) „art. 84 § 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wymaga, aby określenie rynku właściwego musiało nastąpić już w postanowieniu o wszczęciu postępowania antymonopolowego. Co więcej, zwykle przesłanka ta stanowi dopiero przedmiot ustalenia w tym postępowaniu, a więc przy udziale strony”. Należy zaakcentować, iż wcale nie zmienił się zasięg terytorialny rynku, lecz jedynie nastąpiło jego doprecyzowanie.

3.5. Pozycja rynkowa Gminy

Zgodnie z normą art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku. Zatem istotne znaczenie w sprawie ma określenie, czy podmiot, przeciwko któremu prowadzone jest postępowanie antymonopolowe, posiada taką pozycję na rynku. Definicję legalną pojęcia „pozycja dominująca” zawiera art. 4 pkt 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z powołanym przepisem pod tym pojęciem rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Jak ustalono to wyżej w pkt 3.4, Gmina na lokalnych rynkach usług cmentarnych świadczonych na cmentarzach komunalnych położonych na jej terenie posiada monopol prawny i nie spotyka się w związku z tym z konkurencją.

Na mocy przepisów prawnych, a w szczególności art. 2 ust 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, art. 7 ust. 1 pkt 13 ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie i zarządzanie cmentarzami komunalnymi zaliczone zostało do zadań własnych Gminy. W związku z tym, organizacja usług cmentarnych należy do obowiązków Gminy, która posiada na tych rynkach pozycję monopolistyczną wynikającą z wyżej przytoczonych przepisów (monopol prawny).

Z nałożonych na nią zadań Gmina może wywiązać się bezpośrednio lub w formie zleconej. W sprawie niniejszej Gmina zarządza cmentarzami komunalnymi bezpośrednio. Rynki ten nie są otwarte dla konkurencji, ponieważ w świetle wskazanych powyżej aktów prawnych Gmina ma tzw. monopol prawny. Ponadto również z ekonomicznego punktu widzenia konkurencja na tych rynkach byłaby nieefektywna.

W związku z powyższym Prezes Urzędu stwierdził, iż na tak zakreślonych rynkach właściwych (lokalnych rynkach usług cmentarnych świadczonych na cmentarzach komunalnych w Trzcielu, Brójcach, Chociszewie, Lutolu Mokrym, Lutolu Suchym, Sierczu, Starym Dworze) posiada pozycję dominującą.

3.6. Udowodnienie zarzutu naruszenia art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3.6.1. Przesłanki zastosowania art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W przedmiotowym postępowaniu postawiono Gminie zarzut naruszenia art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zaś w toku postępowania Gmina zaprzeczyła zasadności postawionego jej zarzutu.

Istota praktyki ograniczającej konkurencję, zakazanej art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, sprowadza się do nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców. Ogólny zakaz wyrażony w ust. 1 art. 9 precyzuje m.in. jego ust. 2 pkt 1 wskazując przykładową możliwość jego naruszenia, polegającą na stosowaniu cen nieuczciwych.

Odnosnie przesłanek zastosowania art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy wskazać, iż art. 9 ust. 2 pkt 1 jest jednym z przepisów, precyzujących ogólny zakaz nadużywania pozycji dominującej, wyrażony w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z powołanym przepisem nadużywanie pozycji dominującej polega m.in. na bezpośrednim lub pośrednim narzucaniu nieuczciwych cen, w tym cen nadmiernie wygórowanych albo rażąco niskich, odległych terminów płatności lub innych warunków zakupu albo sprzedaży towarów. Aby zatem uznać praktykę z art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów za ograniczającą konkurencję, przedsiębiorca musi spełnić następujące przesłanki, w postaci :

- a) posiadania pozycję dominującą na rynku,
- b) narzucania ceny innym uczestnikom rynku,
- c) nieuczciwego charakteru tych cen.

Poniżej omówione zostaną ww. przesłanki zastosowania art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3.6.2. Pozycja dominująca

Jak wykazano wyżej w pkt. 3.5. Gmina posiada pozycję dominującą na lokalnych rynkach usług cmentarnych wykonywanych na cmentarzach komunalnych położonych w jej granicach. Tym samym spełniona została pierwsza z przesłanek niezbędnych do stwierdzenia praktyki z art. 9 ust.1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3.6.3. Narzucanie cen innym uczestnikom rynku

Narzucanie warunków ma miejsca wówczas, gdy dominant, wykorzystując swoją siłę rynkową oraz sytuację przymusową kontrahenta, wynikającą z braku alternatyw na rynku, wymusza na nim określone zachowania. Bez znaczenia w takim przypadku jest, że w sferze cywilnoprawnej dochodzi do złożenia zgodnego oświadczenia woli stron, gdyż dla bytu

praktyki nie jest konieczne zawarcie umowy (E. Modzelewska-Wąchal. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz. Twigger. Warszawa 2002, strona 117-118). W sprawie niniejszej fakt narzucania opłat cmentarnych za pozwolenie na postawienie nagrobka – grób dziecka do 6 lat lub jednournowy – w kwocie 50 zł, zezwolenie na postawienie nagrobka – grób pojedynczy lub wielournowy – w kwocie 100 zł, zezwolenie na postawienie nagrobka – grób podwójny – w kwocie 190 zł, zezwolenie na postawienie grobowca – w kwocie 257 zł, na podstawie Uchwały Nr IV/22/2015 Rady Miejskiej w Trzcielu z dnia 29 stycznia 2015 roku w sprawie opłat cmentarnych, pomimo wcześniejszego pobierania również ryczałtowych opłat za korzystanie z miejsca pochówku - jest niewątpliwy. Wysokość tych opłat nie jest negocjowana, co wymusza podporządkowanie się uczestników rynku działających po jego stronie popytowej działaniom Gminy.

Tym samym udowodnione zostało spełnienie drugiej z przesłanek niezbędnych do stwierdzenia praktyki z art. 9 ust.1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3.6.4. Nieuczciwy charakter cen

Warunkiem postawienia zarzutu narzucania nieuczciwych cen jest określenie charakteru stosowanych opłat, a w szczególności, czy mogą one być uznane za ceny w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Określenie na użytek ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pojęcia cen zawiera art. 4 pkt 8 ww. ustawy stanowiąc, iż pod pojęciem cen rozumie się ceny, jak również opłaty o charakterze cen, marże handlowe, prowizje i narzuty do cen. Legalna definicja ceny jest zawarta w przepisie art. 3 ust.1 pkt 1) ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz.U. z 2014 r., poz. 915). Przez cenę należy więc rozumieć wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę. W sprawie nie ulega zatem wątpliwości, iż stosowane przez Gminę opłaty za pozwolenie na postawienie nagrobków mają charakter cen, gdyż ustalane są w jednostkach pieniężnych za usługi (wydanie zgody) wykonywane przez zarządcę cmentarza.

Pojęcie ceny "nieuczciwej" jest interpretowane w doktrynie i orzecznictwie bardzo szeroko. Do tej kategorii zalicza się m.in. ceny ustalone w sposób sprzeczny z przepisami prawa, ceny pobierane bez podstawy prawnej, wreszcie również ceny sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi lub przyjętą w obrocie praktyką (Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, red. Aleksandra Stawickiego i Edwarda Stawickiego, wyd. Lex a Wolter Kluwer business, Warszawa 2011, kom. do art. 9). Orzecznictwo zawiera dyrektywę szerokiego podejścia do omawianej problematyki wskazując m.in., iż ceny nieuczciwe, to m.in. „*ceny sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi rozumianymi jako normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi kontraktowej* (wyrok SOKiK z dnia 22 stycznia 2003 r. sygn. akt XVII Ama 12/02). Przy takim ujęciu zagadnienia, ceną nieuczciwą będzie np. cena ustalona i pobierana dwukrotnie za nadanie zbliżonych (lub wręcz tych samych) uprawnień do grobu.

Jak to już wskazano wcześniej, zgodnie z przepisem art. 7 ust. 1 pkt 13 ustawy o samorządzie gminnym, sprawy cmentarzy gminnych należą do zadań własnych gminy. Z kolei z treści art. 2 ust. 1 cyt. ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, utrzymanie cmentarzy komunalnych i zarządzanie nimi należy do właściwych wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), na których terenie cmentarz jest położony. Uznać należy przy tym za oczywiste, że cmentarz komunalny wchodzi w skład mienia komunalnego w myśl przepisu art. 30 ust. 2 pkt 3 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z przepisem art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia

1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. 2011 r. Nr 45, poz. 236 ze zm.), organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego postanawiają o wysokości cen i opłat (albo o sposobie ich ustalenia) za usługi komunalne o charakterze użyteczności publicznej oraz za korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej jednostek samorządu terytorialnego.

W niniejszej sprawie podstawę materialnoprawną uchwały Rady Miejskiej w Trzcielu (Uchwały nr IV/22/2015 w sprawie opłat cmentarnych) stanowił m.in. art. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (dalej „u.g.k.”). Podkreślenia wymaga, iż uchwały tego rodzaju nie stanowią przepisów prawa miejscowego, gdyż „Z przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 u.g.k. oraz art. 2 ust. 1 ustawy z 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, nie można wywieść normy prawnej dającej podstawę do nakładania na obywateli świadczeń publicznoprawnych w drodze aktu prawa miejscowego.” (wyrok NSA w Warszawie z dnia 24 sierpnia 2011 r. sygn. akt II GSK 758/10; podobne stanowisko zawiera wyrok NSA z dnia 6 grudnia 1991 r. sygn. akt I S.A. 1205/91; Uchwała Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 września 1995 r., sygn. akt III AZP 22/95, wyrok NSA z dnia 25 listopada 2004 r., OSK 821/04; wyrok NSA z dnia 20 października 2005 r., II OSK 138/05; wyrok NSA z dnia 6 kwietnia 2006 r., II OSK 19/06; wyrok NSA z dnia 24 lutego 2010 r., II GSK 1103/08).

Skoro nie są to akty prawa miejscowego, nie można uznać, że są one obowiązujące z tytułu samego ich uchwalenia przez organ gminy, to jest aby na osobach korzystających z cmentarzy ciążył obowiązek ich uiszczania powstały z mocy samego prawa. W tym stanie rzeczy działanie Gminy w zakresie wprowadzonych opłat cmentarnych podlega ocenie z punktu widzenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, gdyż jej przepisów nie stosuje się jedynie do ograniczeń konkurencji dopuszczonych na podstawie odrębnych ustaw (art. 3 tej ustawy). W tym kontekście nie ma znaczenia argument podniesiony przez Gminę o braku zgłoszenia zastrzeżeń, co do treści przedmiotowej uchwały przez Wojewodę Lubuskiego.

Przechodząc do oceny istoty stosowanych przez Gminę opłat z tytułu zgody na ustawienie pomnika nagrobnego, wskazać należy, iż przedmiotowych opłat nie przewidują zarówno przepisy ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, jak również ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz. U. 2013 r., poz. 1409 ze zm.). Jak to wskazano już wyżej, uchwały gminy w zakresie opłat za korzystanie z cmentarzy (a zatem i uchwały dotyczące ustalenia opłat cmentarnych) nie ustanawiają przepisu gminnego, powszechnie obowiązującego. Taka uchwała, w istocie swej, jest ofertą do zawarcia umowy i stanowi propozycję wysokości opłat za usługi związane z pochowaniem zwłok. Może zatem być przedmiotem negocjacji umownych przed zawarciem konkretnych już umów cywilnoprawnych (vide : powoływana już wyżej Uchwała Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 września 1995 r.).

Jednocześnie, Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 grudnia 1970 r. III CZP 75/70 stwierdził m.in., iż : „W następstwie umowy, mocą której zarząd cmentarza oddaje zainteresowanej osobie miejsce na grób, powstaje swoisty stosunek cywilnoprawny. W ramach tego stosunku osoba ta uzyskuje nie tylko prawo do pochowania zmarłego, ale także - zgodnie z powszechnym zwyczajem - szereg uprawnień o charakterze trwałym, takich jak prawo wzniesienia nagrobka i jego przekształcenia, prawo do stałego odwiedzania grobu, stałego jego utrzymywania w należyтым stanie, prawo wykonywania zmian o charakterze dekoracyjnym itp.”. Pogląd powyższy zaaprobował również Sąd Najwyższy – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w powoływanej już wyżej uchwale z dnia 26 września 1995 r. W niniejszej sprawie rolę umowy, mocą której zarząd cmentarza oddaje zainteresowanej osobie miejsce na grób, spełnia uiszczenie opłaty cmentarnej pn: wykup

miejsca na 20 lat i za następne 20 lat – grób ziemny pojedynczy lub piętrowy, grób ziemny wielournowy – 190 zł; wykup miejsca na 20 lat i za następne 20 lat – grób ziemny pojedynczy lub piętrowy dla dziecka do 6 lat, grób ziemny jednournowy – 89 zł; wykup miejsca na 20 lat i następne 20 lat – grób ziemny podwójny lub piętrowy – 380 zł; wykup miejsca – grób murowany pojedynczy lub piętrowy, grób murowany wielournowy – 950 zł; wykup miejsca – grób murowany jednournowy 445 zł; wykup miejsca – grób murowany podwójny (rodzinny) lub piętrowy - 1900 zł; wykup miejsca – grobowiec 3 800 zł.

W konsekwencji należy zająć stanowisko, zgodnie z którym nieprawidłowym jest pobieranie przez Gminę opłaty za zgodę na ustawienie pomnika nagrobnego, pomimo wcześniejszego pobierania również ryczałtowych opłat za udostępnienie miejsca grzebalnego na wskazany okres.

W ocenie organu antymonopolowego powyższe opłaty mają charakter cen nieuczciwych. Powyższy wniosek wynika z konieczności ponoszenia opłat za czynności, których dopuszczalność wynikać powinna już z tytułu wcześniejszego poniesienia opłaty za prawo do miejsca pochówku. Skoro prawo do wzniesienia pomnika nagrobnego jest prawem pochodnym, wynikającym z oddania zainteresowanej osobie miejsca na grób, przeto żądanie dodatkowych opłat w kwocie:

- 50 zł za zezwolenie na postawienie nagrobka – grób dziecka do 6 lat lub jednournowy,
- 100 zł za zezwolenie na postawienie nagrobka – grób pojedynczy lub wielournowy,
- 190 zł za zezwolenie na postawienie nagrobka – grób podwójny,
- 257 zł za zezwolenie na postawienie grobowca,

prowadzi w istocie do dwukrotnego pobierania opłat za wykup usługi w postaci przyznanego uprawnienia do grobu. W konsekwencji prowadzi to do naruszenia zasady ekwiwalentności świadczeń wynikających z umowy wzajemnej. Zgodnie z tą zasadą umowa jest wzajemna, gdy obie strony zobowiązują się w taki sposób, że świadczenie jednej z nich ma być odpowiednikiem świadczenia drugiej (art. 487 § 2 k.c.). Ta zasada zatem została przez Gminę w wyniku pobierania przedmiotowych opłat naruszona. Powyższe twierdzenie doznaje wzmocnienia w fakcie, iż opłata z tytułu udostępnienia miejsca grzebalnego na okres 20 lat ma charakter ryczałtowy (wynika to wprost z załącznika do Uchwały Zarządu Miejskiego Nr 1257/01). Skoro zatem opłaty te mają ryczałtowy charakter, ich przedmiotem powinno być również, zgodnie z ww. uchwałą SN z dnia 7 grudnia 1970 r. III CZP 75/70, „szereg uprawnień o charakterze trwałym, takich jak prawo wzniesienia nagrobka i jego przekształcenia, prawo do stałego odwiedzania grobu, stałego jego utrzymywania w należytych stanie, prawo wykonywania zmian o charakterze dekoracyjnym itp.” Pobieranie przez Gminę odrębnych opłat z tytułu zgody na ustawienie pomnika nagrobnego, jawi się jako działanie arbitralne, dokonane bez podstawy prawnej i prowadzące do uzyskania przez nią nieuzasadnionych korzyści. Oceny tej nie zmieniają przedłożone przez Gminę wyjaśnienia, zgodnie z którymi opłaty z tytułu zezwolenia na postawienie nagrobka służą pokryciu kosztów dodatkowych czynności związanych z koniecznością dokonania przez pracownika Gminy kontroli poprawności wykonania prac.

Odnosząc się do powyższego zarzutu Prezes Urzędu wskazuje, że rozważył również kwestię potraktowania przedmiotowej opłaty, jako wynagrodzenia z tytułu utrzymania porządku i czystości na cmentarzu oraz jako ew. ryczałtu za naprawę uszkodzonych alejek cmentarnych spowodowanych wjazdem na teren cmentarza pojazdów z elementami pomników nagrobnych. W ocenie Prezesa Urzędu tego rodzaju argumentacja nie mogłaby jednak uzasadniać faktu stosowania opłat za zgodę na ustawienie pomnika nagrobnego co najmniej z następujących względów :

Po pierwsze – prawo do dysponowania miejscem grzebalnym, w tym również prawo do wzniesienia pomnika nagrobnego i jego przekształcenia, wynika z faktu wniesienia opłat za udostępnienia miejsca grzebalnego. Opłata ma charakter ryczałtowy, a skoro tak, powinna uwzględniać co do zasady wszelkie formy wykonywania uprawnień przez dysponentów grobów, w tym uprawnienie do postawienia pomnika nagrobnego, jak również obowiązki zarządcy cmentarza spowodowane koniecznością ew. czynności o charakterze porządkowym;

Po drugie – opłata nie może być uzasadniona jako ew. ryczałt za naprawę uszkodzonych alejek cmentarnych spowodowanych wjazdem na teren cmentarza pojazdów z elementami pomników nagrobnych – gdyż taka opłata stanowi już odrębną pozycję cennika opłat cmentarnych. Należy przypomnieć, iż Uchwałą Nr IV/22/2015 wprowadzono m.in. opłaty za wjazd pojazdu mechanicznego na teren cmentarza o ładowności do 3,5 t (11 zł) oraz o ładowności powyżej 3,5 t (22 zł).

Po trzecie, dla pokrycia kosztów wskazywanych przez Gminę pobierana jest przez nią opłata eksploatacyjna.

Po czwarte, w Regulaminie cmentarzy komunalnych w Gminie Trzciel znajdują się odpowiednie postanowienia statuujące odpowiedzialność osób dokonujących prac z zakresu postawienia nagrobka za ewentualne wyrządzone przez nie szkody. I tak zgodnie z § 14 powyższego regulaminu utrzymanie grobów oraz powierzchni pozostającej w ich bezpośrednim sąsiedztwie, należy do osoby uprawnionej do pochowania zwłok. Wykonawca zaś prac związanych z budową, remontem, naprawą lub zmianą pomnika – nagrobka jest zobowiązany do uprzątnięcia terenu, wywozu ziemi i gruzu oraz innych materiałów pozostałych po robotach budowlanych z terenu cmentarza, a także naprawienia wszelkich szkód powstałych w wyniku prac. Z powyższego wynika zatem, że Gmina dysponuje możliwością dochodzenia rekompensaty finansowej za powstałe w wyniku działania konsumentów szkody.

Charakter nieuczciwych cen przedmiotowych opłat wynika również z faktu, iż są one sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi rozumianymi jako normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi rynkowej. Gmina pobierając opłaty z tytułu zgody na ustawienie pomnika nagrobnego, pomimo wcześniejszego pobrania opłaty za udostępnienie miejsca grzebalnego – ewidentnie nadużywa wobec swoich klientów posiadaną pozycję dominującą.

Wypada wskazać również, iż prawo do postawienia nagrobka wynika z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz. U. Nr 48, poz. 284).

Zgodnie z § 2 Rozporządzenia wyróżnia ono następujące rodzaje grobów :

- grób ziemny – przez który rozumie się dół w ziemi, do którego składa się trumnę ze zwłokami lub urnę i zasypuje ziemią;
- grób murowany - przez który rozumie się dół, w którym boki są murowane do poziomu gruntu, do którego składa się trumnę ze zwłokami lub urnę;
- grób rodzinny - przez który rozumie się grób przeznaczony do składania dwóch lub więcej trumien ze zwłokami lub urn;
- katakumby - przez które rozumie się pomieszczenie z niszami w ścianie, przeznaczone do pochówku zwłok;

- kolumbarium - przez które rozumie się budowlę z niszami przeznaczonymi do składania urn.

Zgodnie z § 14 Rozporządzenia, na grobach można ustawić nagrobki o wymiarach nie przekraczających granic powierzchni grobu albo usypywać ziemię w postaci pagórka nad grobem. Wobec tego skoro samo prawo do postawienia nagrobka (pomnika nagrobnego) wynika wprost z Rozporządzenia, zaś prawo do postawienia pomnika nagrobnego wynika również z tytułu poniesienia opłaty za prawo do miejsca pochówku - pobieranie odrębnych opłat z tego tytułu ocenić należy jako przejaw wykorzystywanie przez Gminę posiadanej pozycji dominującej, a w konsekwencji działanie sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi. Stosowane przez Gminę opłaty w sposób naruszający dobre obyczaje kupieckie muszą być zatem zakwalifikowane jako nieuczciwe.

Dla oceny przez Prezesa Urzędu charakteru kwestionowanych opłat miały również znaczenie wyniki badania rynkowego, zgodnie z którymi odpowiednik kwestionowanej opłaty występuje także w przypadku innych badanych. Ich stosowanie nie ma jednak charakteru powszechnego. Powyższe świadczy o braku utrwalonej praktyki, na rynkach lokalnych o porównywalnym charakterze, stosowania opłat podobnych do tych, które były przedmiotem niniejszego postępowania. Zatem wynika stąd dalszy wniosek, iż zakwestionowane przez organ antymonopolowy działanie Gminy nie stanowi utrwalonego zwyczaju i jest wynikiem praktyki Gminy. Praktyka ta nie ma więc innego źródła poza suwerennymi decyzjami Gminy i nie determinuje jej np. wzgląd na istniejące na rynku zwyczaje.

Z powyższego względu Prezes Urzędu stwierdził w pkt I Decyzji, iż udowodnione zostało stosowanie przez Gminę zarzucanej jej praktyki ograniczającej konkurencję z art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

4. Zastosowanie art. 10 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przepis art. 10 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazów określonych w art. 6 lub w art. 9 ustawy lub w art. 101 lub w art. 102 TFUE. Jednocześnie po myśli art. 10 ust. 2 ustawy w decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu nakazuje zaniechanie stosowania praktyki naruszającej zakazy, o których mowa w art. 6 lub w art. 9 ustawy lub w art. 101 lub w art. 102 TFUE, jeżeli do czasu wydania decyzji praktyka ta nie została zaprzestana.

W niniejszej sprawie udowodniono, iż Gmina stosuje praktykę ograniczającą konkurencję, o której mowa w art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przy czym nie została ona zaprzestana. Z tych powodów należało orzec, jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

5. Koszty postępowania

Art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia obowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 ww. ustawy, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Ponadto, stosownie do art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, jednocześnie z wydaniem decyzji organ

administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu w wyniku przeprowadzonego przeciwko Gminie Trzciel postępowania antymonopolowego stwierdził naruszenie przez ww. przedsiębiorcę przepisu art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 ww. ustawy pozwalająca na obciążenie Gminy kosztami przeprowadzonego postępowania. Ponieważ przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają, co należy rozumieć pod pojęciem „kosztów postępowania” odwołano się w tym względzie – zgodnie z art. 83 ww. ustawy – do art. 263 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, który do kosztów postępowania zalicza między innymi koszty doręczania stronom pism urzędowych. W niniejszej sprawie wyliczone w ten sposób koszty związane z korespondencją ze stroną postępowania ustalono na kwotę 20,60 zł.

W związku z tym postanowiono obciążyć Gminę Trzciel kosztami przeprowadzonego postępowania antymonopolowego w wysokości 20,60 zł (słownie złotych: dwadzieścia złote 60/100).

Na podstawie art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wyznaczył stronie termin 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji na uiszczenie ww. kosztów. Powyższą kwotę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Pouczenie:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt II niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 81 ust. 5 tej ustawy w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Otrzymuje:
Burmistrz Trzciela
Urząd Miejski Trzciela
ul. Poznańska 22
66-320 Trzciel

z up. PREZESA URZĘDU
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DYREKTOR DELEGATURY WE WROCŁAWIU

Zbigniew Jurczyk